

# Eigentijdse iconen

De kunstwerken van de Bulgaarse Julia Stankova (56) zijn een weerslag van haar schildertalent, kennis van de orthodoxe iconografie en diep religieuze gevoelens. 'Ik wil in mijn schilderijen verbeelden dat er achter de chaos in jezelf een vredig landschap ligt waar je altijd terecht kunt.'

Haar werk is geïnspireerd op de iconen uit de oosters-orthodoxe kerk van haar vaderland, maar ogen met hun frisse kleuren en vredige uitstraling lang niet zo statig en streng als de iconen die we kennen uit kerken en musea. Toch hebben haar originele en eigentijdse schilderijen daar meer mee gemeen dan je op het eerste gezicht zou denken. Zo maakt Julia Stankova net als de traditionele iconenschilders gebruik van kleurensymboliek en heeft alles wat ze schildert een diepere betekenis, precies zoals het geval is bij de volgens de oude richtlijnen geschilderde afbeeldingen van Jezus, Maria en heiligen. En zoals de iconenschilders van vroeger door middel van gebed en vasten in contact probeerden te komen met de heiligen die ze afbeeldden, zo vraagt Julia ook altijd eerst toestemming aan de heilige die ze wil vastleggen. Soms in haar hoofd, soms hardop. Julia: "Ik nodig ze als het ware te gast bij me uit, want het is heel belangrijk dat je die connectie maakt. Wat ik doorkrijg, dat leg ik vast in het schilderij."

## Spirituele zoektocht

Julia werd opgeleid en werkte als ingenieur ten tijde van het strenge communistische regime in haar vaderland Bulgarije. Schilderen deed ze ook toen al, maar alleen in haar vrije tijd. Na de val van het IJzeren Gordijn had Julia, toen 35 jaar oud, grote behoefte aan houvast. "Het was chaos in het land en ook in mijn ziel, we waren zo van ons verleden en onze tradities vervreemd. Daarom ging ik op zoek naar onze oude wortels, ons eigen gezicht dat we zo lang niet aan de buitenwereld hadden laten zien. En religie, dat jarenlang taboe was geweest, was daar ooit een belangrijk deel van." Om af te rekenen met de verwarring die het communisme bij haar had achtergelaten, besloot ze te biecht te gaan. "Op een zonnige lentedag luchtte ik in een klein kerkje in Sofia mijn hart bij een oude priester, terwijl ik knielde bij een icoon van Christus. De priester luisterde met zo veel aandacht naar me dat er een last van me afviel. Er gebeurde daar iets heel bijzonders met me: ik ontdekte dat achter >

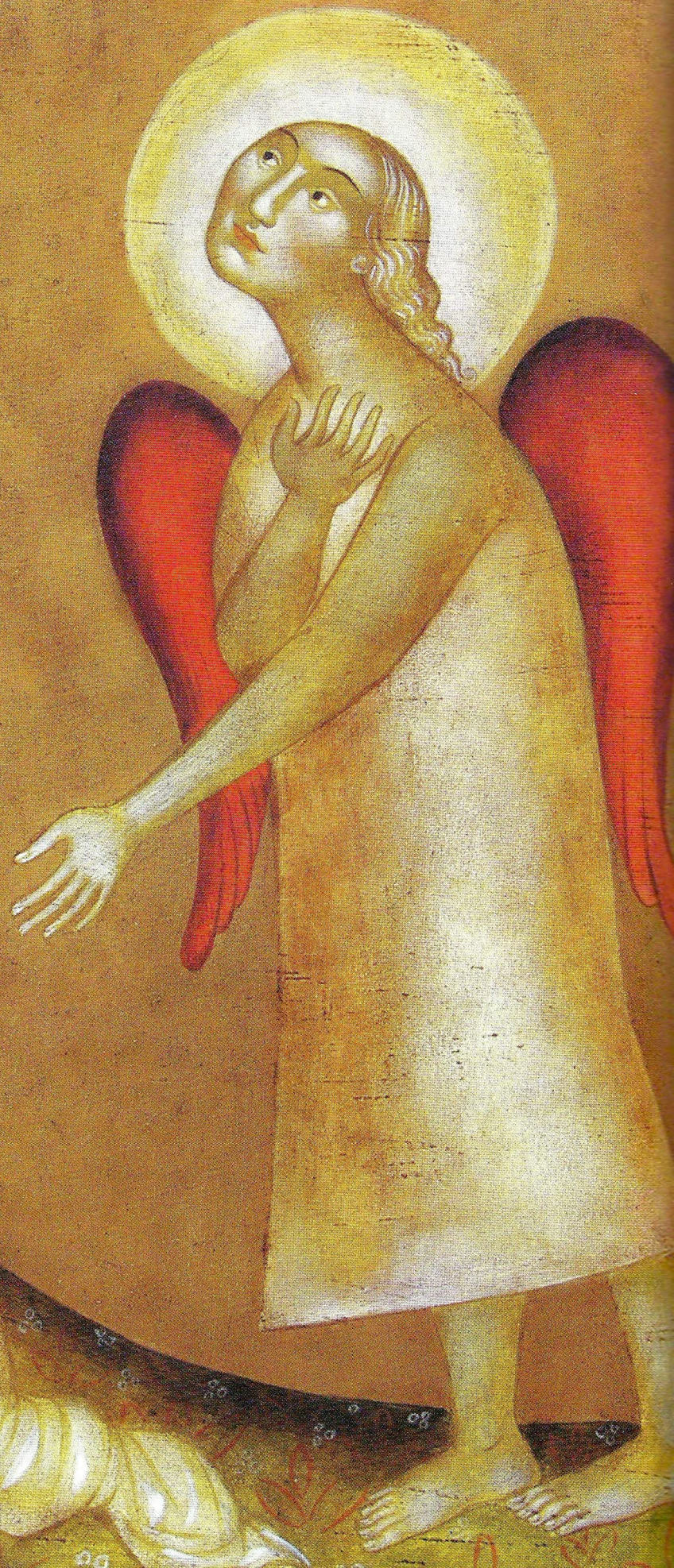




2007

## THE EMPTY TOMB

Julia: "Een ontmoeting tussen twee werelden: de gouden kleur markeert het onderkomen van de engelen, die contrasteert met de blauwe lucht buiten. De vleugels van de goddelijke boodschapper zijn helder rood - de kleur van passie en goddelijke liefde - om aan te geven hoeveel God van ons houdt."





‘Schilderen is een spirituele weg voor mij.’

> Dat is ook mijn diepe persoonlijke overtuiging. Achter het donkere woud van emoties als jaloezie en woede vind je een schitterend groen, zonnig en warm grasveld. Het innerlijke *paysage* noem ik dat, het landschap dat in je huist. Hier kun je je eigen zaligheid vinden, de vreugde die in jezelf zit. Tijdens mijn biecht maakte ik voor het eerst kennis met dit innerlijk landschap en sindsdien heb ik altijd geprobeerd hiermee in contact te blijven.”

Als Julia aan het werk is, voelt ze zich volmaakt gelukkig, een vorm van geluk die ze op geen enkele andere manier kan bereiken. “Het voelt alsof ik een slok neem van de liefdesbron, anders zou ik het niet kunnen beschrijven. Het schilderen is een spirituele weg voor me, want ik schilder altijd over thema’s die me op dat moment bezighouden. De kunstwerken reflecteren mijn gevoelens, ik deel echt wat ik voel. Ik volg mijn intuïtie en daar voeg ik de kennis aan toe die ik heb opgedaan over de verschillende geloven, maar ook over de Griekse mythologie bijvoorbeeld. Op die manier probeer ik een brug te creëren tussen onze sterfelijke wereld en de eeuwigheid.”

Ze gelooft sterk in een hiernamaals, in een hemel. Op de vraag of ze verwacht daar op een dag alle heiligen te ontmoeten die ze ooit heeft geschilderd, moet ze hartelijk lachen. “Daar kan ik niet op antwoorden, want ik weet niet of ik dat niveau bereik. Ik ben al blij dat ik in het aardse leven af en toe contact met ze mag hebben. Ik ben heel tevreden met het leven dat ik nu heb. Zolang ik mijn ideeën kan delen via mijn kunst, ben ik gelukkig.” 🌸

Informatie: [www.juliastankova.com](http://www.juliastankova.com)

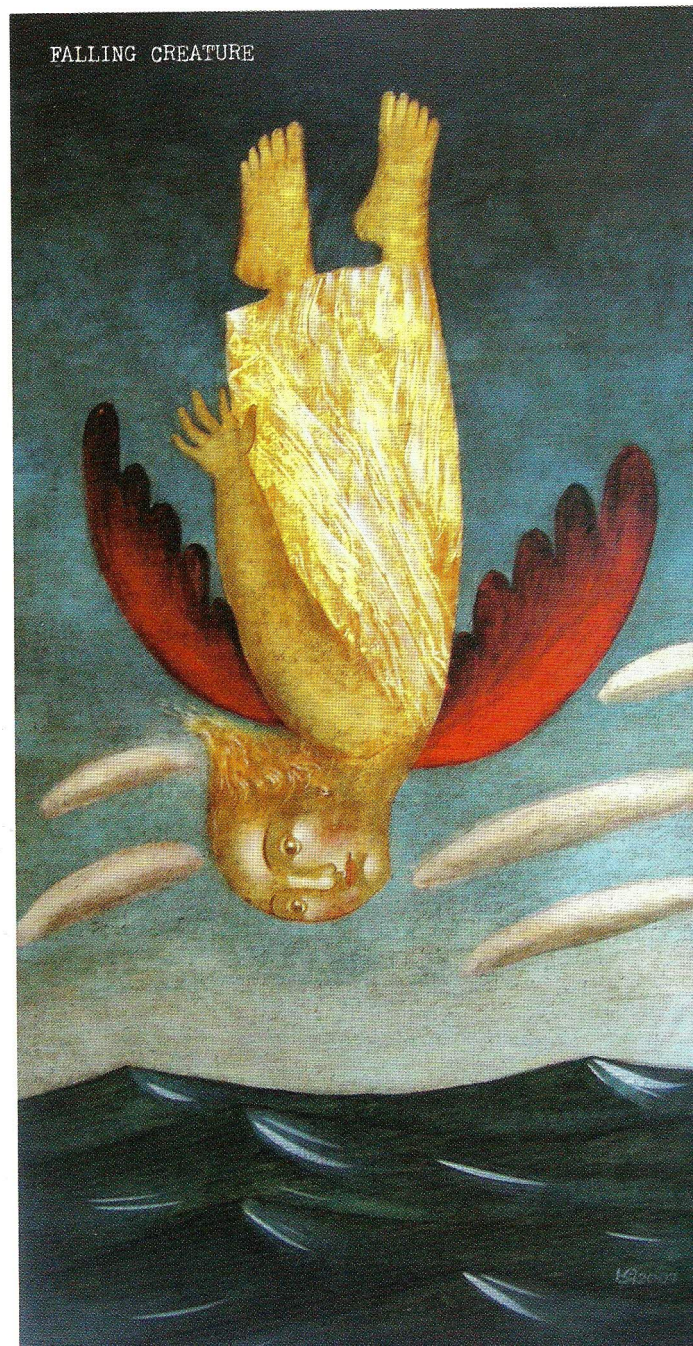
TEKST JANNEKE JONKMAN

## PEOPLE AND ANGELS

“Deze afbeelding is gewijd aan de relatie tussen geliefden. Ze denken dat ze met elkaar dansen, maar eigenlijk dansen ze allebei met hun eigen idee van de ander, hier verbeeld door een engel. In gedachten zijn ze samen, maar eigenlijk zijn ze alleen.”

## FALLING CREATURE

“Dit werk staat symbool voor het menselijk leven. Onze tijd op aarde is kort, maar dat beseffen we niet. De vallende figuur staat voor de mens die zijn einde snel nadert: de wereld die we niet kennen wacht al op hem. De kalme gezichtsuitdrukking is in contrast met de dringende situatie. We weten dat we zullen sterven, maar gelukkig weten we niet wanneer.”





‘Ik vraag altijd toestemming  
aan de heilige  
die ik wil vastleggen.’

- > alle verwarring en chaos een vredig landschap in jezelf ligt waar je altijd terecht kunt. Toen ik de kerk uit liep, was ik een ander persoon.” Vanaf dat moment speelde religie een belangrijke rol in Julia’s leven. Ze las de Bijbel, trouwde alsnog voor de kerk, en ging theologie studeren. Ze verdiepte zich met name in de byzantijnse cultuur, die ten grondslag ligt aan die van Bulgarije. Rond diezelfde tijd ging ze aan het werk voor een restauratiestudio, waar ze 18de- en 19de-eeuwse Bulgaarse iconen restaureerde. Door dit werk groeide haar fascinatie voor deze religieuze afbeeldingen en verdiepte ze zich verder in de geschiedenis, regels en complexe symboliek van met name byzantijnse iconen. “Wat veel voorkwam is het omgekeerde perspectief, waarbij het is alsof je als kijker zelf in de ruimte van het icoon staat. Dit effect wordt bereikt door de voorwerpen in het midden kleiner af te beelden dan die aan de zijkanten. Een andere veelgebruikte techniek is dat meerdere kanten van een voorwerp of gezicht worden getoond, alsof het als het ware is uitgevouwen. Op deze manier probeerden de byzantijnse schilders het gezichtspunt van de alziende God te benaderen.”

### Eigen vertaling

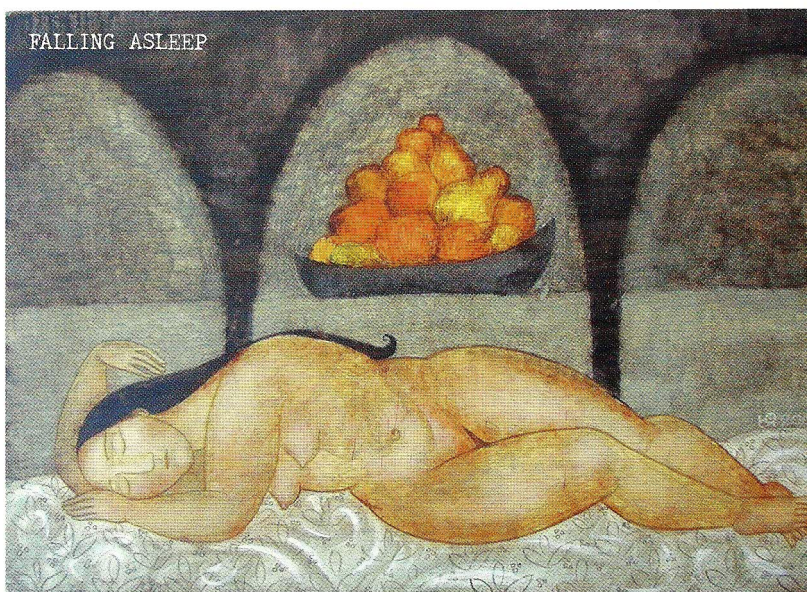
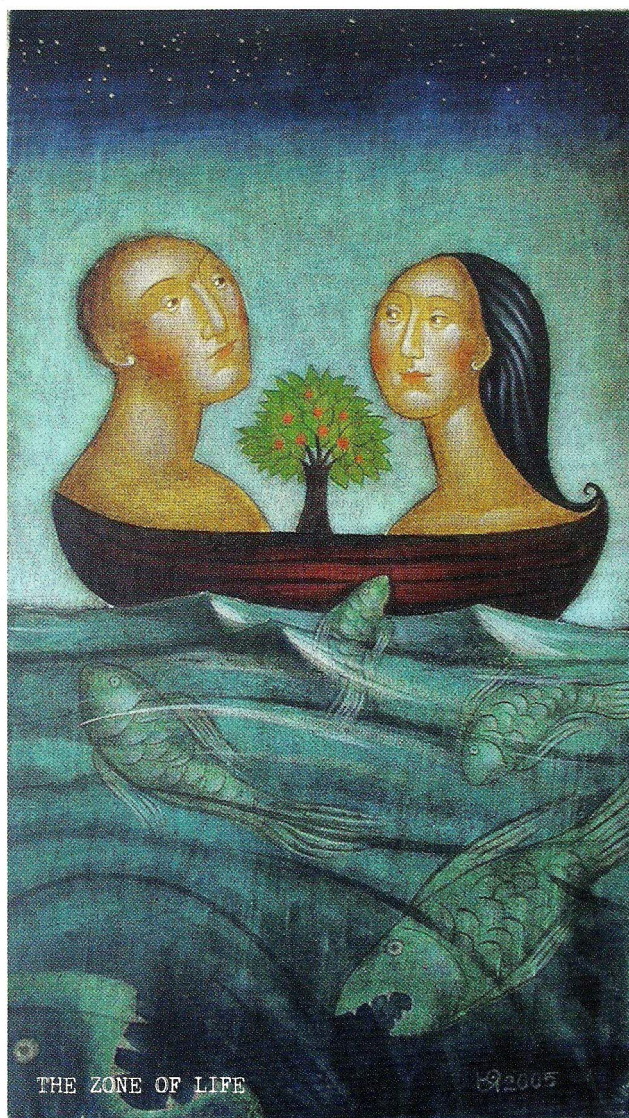
Toen Julia zich de technieken en symbolen had eigengemaakt, begon ze zelf iconen te schilderen. In eerste instantie kopieerde ze de byzantijnse iconen, later creëerde ze haar eigen stijl. Ze beschouwt het als haar taak om via haar werk de boodschap door te geven die ze zelf op het spoor kwam tijdens haar religieuze zoektocht. “In het Evangelie van Lucas zegt Jezus: ‘Het koninkrijk van God is in je.’

### THE ZONE OF LIFE

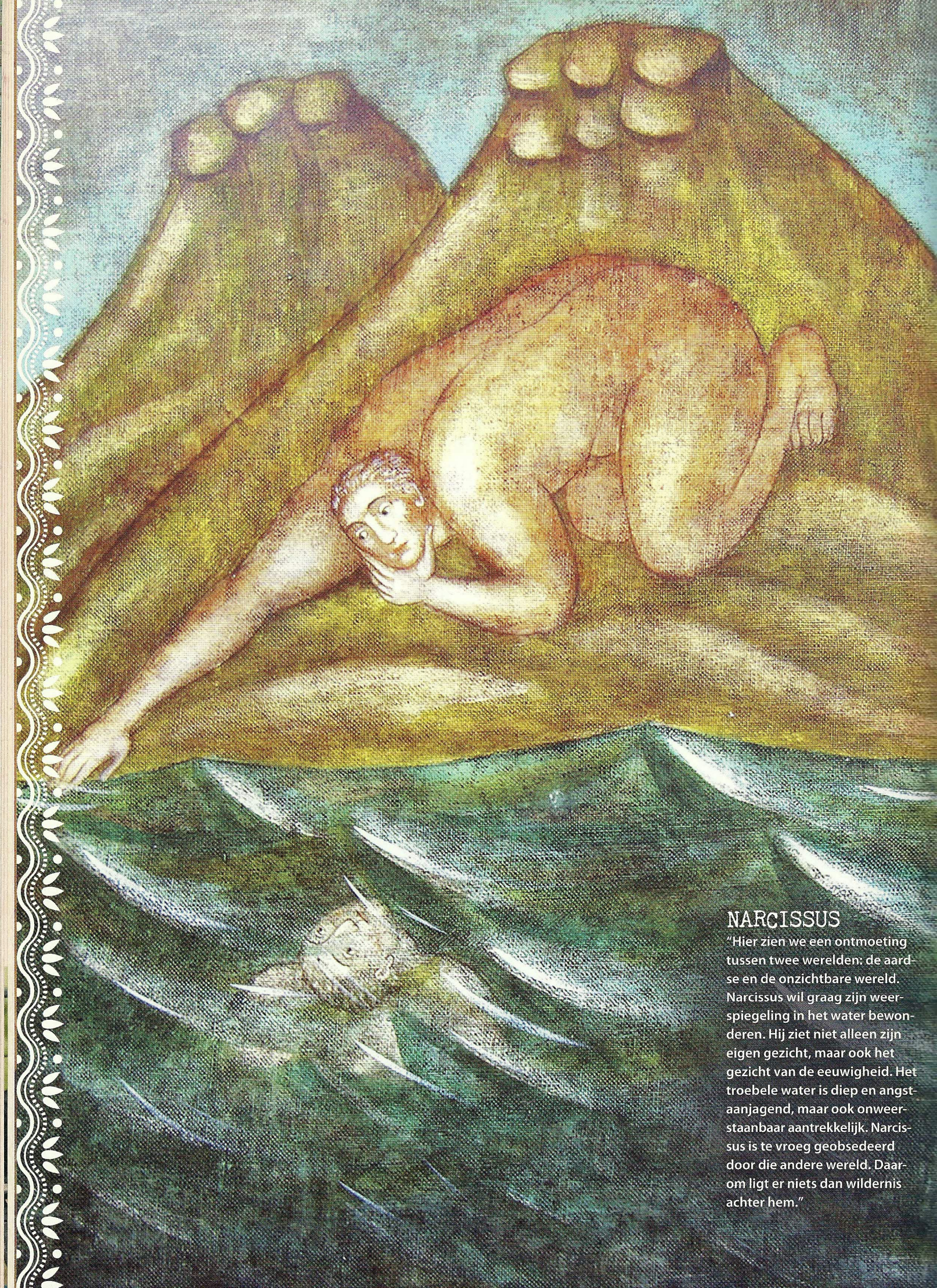
“Het kleine bootje staat voor de aarde, de boom voor het werk dat mensen op aarde verrichten en hun zorg voor de natuur. Je kunt dit schilderij ook op een andere manier interpreteren: de boot als symbool voor relaties, waarin mensen rijkdom en veiligheid vinden. Ze kunnen het paradijs creëren door elkaar liefde en begrip te schenken. Op die manier zijn ze beschermd tegen de schaduwkanten van de psyche.”

### FALLING ASLEEP

“Dit beeld weerspiegelt mijn visie op de dood. Het lichaam bevindt zich tussen twee ruimtes, die van elkaar gescheiden zijn door een transparante muur. De boot met fruit symboliseert het vruchtbare aardse leven dat de vrouw nu achter zich laat. De witte zakdoekjes - wit staat voor puurheid en innerlijke vrede - suggereren dat de dood een nieuw begin is voor de ziel aan gene zijde.”







## NARCISSUS

"Hier zien we een ontmoeting tussen twee werelden: de aardse en de onzichtbare wereld. Narcissus wil graag zijn weerpiegeling in het water bewonderen. Hij ziet niet alleen zijn eigen gezicht, maar ook het gezicht van de eeuwigheid. Het troebele water is diep en angst-aanjagend, maar ook onweersaanbaar aantrekkelijk. Narcissus is te vroeg geobsedeerd door die andere wereld. Daarom ligt er niets dan wildernis achter hem."